

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

W. Janse — Katwijk

Oordeelt niet, aanvaardt elkaar!

„Laten wij dan niet langer elkander oordelen...”;

„Daarom, aanvaardt elkander, zoals ook Christus ons aanvaard heeft tot heerlijkheid Gods.”

Rom. 14 : 13a; 15 : 7

Tactiek van de Vijand

„Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt” (Mt. 7 : 1). Wat is tegen deze leefregel voor de gemeente van Christus als niet gezondigd! Wat heeft de satan die menselijke zondige neiging tot oordelen aangegrepen en gebruikt als breekijzer om de gemeente van Christus te ontwrichten! Oordelen over elkaar kan een gemeentelven totaal verlammen. Nog steeds. Want de duivel gaat nóg rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. Daarom dient de gemeente de tactiek en de coumouflagetrucs van haar aartsvijand grondig te kennen, om hem steeds op tijd te kunnen herkennen.

Een proeve van die satanische tactiek wordt ons gegeven in de brief aan de gemeente te Rome. Aldaar is de satan aan het werk. Als hij de gemeente in de hoofdstad van het Romeinse wereldrijk kan wurgen, heeft hij een van de slagaders van de evangelieverbreiding in zijn greep!

Het oordelen over elkaar is in Rome aan de orde van de dag. „Wie zijt gij, dat gij eens anders knecht oordeelt? Wat oordeelt gij uw broeder?”, moet Paulus schrijven (14 : 4, 10). Wat in het geding is, is het meest alledaagse wat te denken valt: het dagelijks eten. Bepaalde gemeentelven, waarschijnlijk met een joodse achtergrond, weigeren principiëel alle vlees. Paulus noemt hen „zwak in het geloof” (14 : 1 v.). Anderen, waarschijnlijk van heidense komaf, eten alles. Paulus noemt hen „de sterken” (15 : 1). Behalve het eten is ook de sabbat in geding. De eerstgenoemden houden hem wel, de

laatstniet (14 : 5). Duidelijk een gemeente waar over bepaalde zaken verschillend gedacht wordt. Een verscheidenheid, die echter niet in het geloof aanvaard wordt, maar die leidt tot minachting en veroordeling. En dat is tactiek van de duivel. De satan verschaft zich toegang tot het gemeentelven in de *camouflagekleuren van het alledaagse* — futiliteiten — en zet dan aan tot oordelen. Afbraak van het gemeentelven komt niet alleen via de voordeur van een nieuwe leer of van een „nieuwe liturgie”, maar veelal *via de achterdeurtjes van dat ogenschijnlijk zo onschuldige maar intussen zo dodelijke oordelen over elkaar*. „Oordeelt niet”, zegt Paulus. Dat betekent positief: „Aanvaardt elkaar”. Elkáár. De sterken de zwakken (14 : 1) en de zwakken de sterken. Gelijk op. Zo wordt in de verscheidenheid de eenheid bewaard.

Er bij halen, opnemen

Elkaar aanvaarden is meer dan zich schikken in de nu eenmaal onvermijdelijke omgang met elkaar. Elkaar aanvaarden is meer dan elkaar oogluikend tolereren, zoals een schoolklas de nieuwe klasgenoot oogluikend accepteert.

Het werkwoord dat Paulus hanteert, wordt op verhelderende wijze gebruikt in Hand. 28 : 2 en Filemon 17. Lucas schrijft in de eerste tekst, verhalende over de schipbreuk en de stranding bij Malta: „En de inlanders (van Malta) bewezen ons buitengewone menslievendheid, want zij staken een groot vuur aan en (en dan volgt het woord dat Paulus gebruikt) *haalden er ons allen*

bij om de dreigende regen en om de koude”.

Aan Filemon schrijft Paulus ter aanbeveling van diens weggelopen slaaf Onesimus: „Want hij, Onesimus, is misschien wel daarom een tijdlang weg geweest, opdat gij hem voorgoed zoudt terughebben... Indien gij u dus met mij verbonden weet, (en dan volgt datzelfde woord) *neem hem dan op*, zoals gij het mij zoudt doen”. Aanvaarden heeft alles te maken met „bij het vuur halen”, met „in de gemeenschap opnemen”. Treffend is daarom de Willibrord-vertaling: „Aanvaardt elkander als leden van één gemeenschap”. Gelóven wij de gemeenschap der heiligen? Laten wij hem dan ook beoefenen!

Als Christus

Paulus gebruikt de geschiedenis wijs. En wel op grond van het werk van Christus. Want ook Christus heeft ons aanvaard. Toen wij goddelozen, zondaren en vijanden waren (5 : 6, 8, 10)! Daarom aanvaarden wij elkaar, zonde en vijandschap ten spijt.

Leven van aanvaarding betekent leven in aanvaarding. Wie wil leven van aanvaarding maar niet in aanvaarding, neemt het offer van Christus niet au sérieux. Wie daarin volhardt, begaat naar Hebr. 10 een levengevaarlijke weg. Hij treedt tenslotte de Zoon van God met voeten en acht het bloed van het verbond, waardoor hij zelf geheiligd was, onrein. En daarom: aanvaardt elkaar. Zoals Christus. Nèt als Christus: zonder voorwaarden vooraf, zelfverloochenend. Met oog voor en dienst aan de ander. „Ieder onzer trachte zijn naaste te behagen”, schrijft Paulus, „want ook Christus heeft Zichzelf niet behaagd” (15 : 2 v.). Aanvaardt en behaagt niet uzelf maar de ander!

Tot Gods eer

Elkaar aanvaarden dient een zeer hoog doel. Namelijk de „herlijkheid Gods”. Daarop wijst ook het redengevende „Daarom” ter inleiding van Paulus' oproep. Aanvaardt elkaar „opdat gij eendrachtig uit één mond de God en Vader van onze Here Jezus Christus moogt verheerlijken” (vs. 6)! *Waar men elkaar niet aanvaardt, is de eenheid zoek. En waar*

de eenheid ontbreekt kan God niet „eendrachtig uit één mond” geloofd en geprezen worden. Eenheid dient de eer van God! En dáárom: aanvaardt elkaar. Omwille van uzelf — Christus heeft ook u aanvaard. Omwille van de eenheid van de gemeente. Omwille van de verheerlijking van Gods Naam. Elkaar aanvaarden is een van de slagaders van het gemeentelven. Als de duivel die in zijn klauwen heeft, slaat hij drie slagen in één. Elkaar oordelen is satanisch. Het berooft ons van ons eigen heil; het berooft de gemeente van haar eenheid en het berooft onze God en Vader van Zijn eer.

Wensen wij elkaar datgene toe, waarmee Paulus zijn brief besluit (16 : 20): „De God nu des vredes zal weldra de satan onder uw voeten vertreden. De genade van onze Here Jezus zij met u!”.

IN DIT NUMMER

- 129 Drs W. Janse,
Oordeelt niet, aanvaardt elkaar!
- 130 Drs H. de Jong,
Rondom een rouwadvertentie
(2 - slot)
- 132 D. W. L. Milo,
God is ieder ogenblik nieuw (3)
- 132 Prof. dr H. J. Jager,
Een ABC van het Nieuwe Testament
- 133 Boekbespreking

H. de Jong — Amsterdam

Rondom een rouwadvertentie - 2

Niet teveel gezegd

Van dr Jager met zijn artikel 'Een opstandige rouwadvertentie' voel ik mij, zo schreef ik vorige week, gescheiden door een ander geloof. Dat is veel, maar niet teveel gezegd. Ik leid dat overigens niet enkel af uit de opvatting die hij blijkbaar heeft aangaande de voorzienigheid Gods. Daarvan zegt hij, zoals zovele anderen vandaag, dat 'wegnemen' niet Gods zaak is. Hier zit het bekende verhaal over de vallende mus van Mattheüs 10 achter dat in de theologische wereld van de afgelopen tien jaar de ronde doet. Ik mag daarvoor wel verwijzen naar mijn boek 'Bron en Norm', pag. 96 vv. Maar op deze nieuwe voorzienigheidsleer valt toch bij dr Jager niet de hoofdnadruk. Die ligt op *dit leven*. Zoals anderen vanuit hetzelfde denken haar leggen op *deze wereld*. 'Dit leven' en 'deze wereld', — dáár kiest God voor, aan de kant dáár van staat Hij. Dat de bijbel het, naar zijn einde toe in toenemende mate, heeft over het eeuwige leven en de nieuwe wereld van de toekomstige eeuw wordt door dr Jager niet ontkend, maar het uitzicht daarop blijft opvallend achterwege. Nu zou men dat hieraan kunnen toeschrijven dat de aanleiding tot zijn reactie gelegen was in de rouwadvertentie van iemand die jong, te jong gestorven is. Dr Jager maakt zich boos over een te snelle berusting daarin. Dat is het aansprekelijke en het begrijpelijke van zijn artikel (al maakte wat ds Smelik schreef de opwindning niet nodig). Maar dan komen er toch uitspraken die ver boven deze aanleiding uitgaan en van een te algemene strekking zijn, — uitspraken waarmee Jager zeer duidelijk verraaft waar het hart van zijn verkondiging klopt: „Maar de hele kerkelijke verkondiging slaat nergens op, als zij deze verdrongen werkelijkheid” (bedoeld is de lijdzaamheid tegenover de dood) „niet aan de dag brengt”, of: „Dát is 'beking': zo leven dat we ons niet moedwillig in gevaar begeven. Het kwaad waarvan we ons moeten bekeren, is de vroegtijdige dood...” Dit gaat veel te ver; hier spreekt de theologie van hen die 'geen deel dan in dit leven wachten'.

'Exegese'

Dat wordt helemaal duidelijk als je ziet van welk betoog de laatste aanhaling de conclusie is. Leest u even mee met het volgende staaltje van 'exegese' over de tekst „Als gij u niet bekeert zult gij allen evenzo omkomen” (Luk. 13 : 1-5): „Meestal leest men in die tekst het onbarmhartige dogma van een eeuwi-

ge straf. Maar dat kan Jezus niet bedoeld hebben. Hij sprak over een 'evenzo' omkomen: een gedood worden op dezelfde wijze als verzetsstrijders, die niet beseffen dat hun gewelddadige aktie wel moest uitlopen op een gewelddadig einde. Hij zei niet: ze móesten wel omkomen omdat het hun tijd was. Zij hadden niet mógen omkomen. En, zegt Hij tot al zijn hoorders: u mag ook niet omkomen, u moet er alles aan doen om in leven te blijven. Dat is 'beking': zo leven dat we ons niet moedwillig in gevaar begeven...” Tot zover deze 'uitleg'. Verbazend: het 'evenzo' wordt hier uitgelegd als 'evenzo vroeg' of 'evenzo jong' en van de eeuwigheids-horizont in deze tekst blijft niets over! Enige bewondering voor de hier aan de dag gelegde vindingrijkheid is wel op zijn plaats. Bij een wedstrijd in het misverstaan van bijbelteksten (wanneer komt die eens?) zou dit moois beslist een prijs verdienen. Enfin, bij een volgende gelegenheid zullen we vanuit de hoek der moderne theologen wel weer eens een klaagzang horen over hoe veeluidig en dus onduidelijk de bijbel wel niet is. Maar voor mij staat vast dat er veel meer eenheid in de uitleg van de bijbel zou kunnen zijn, als de evangelie-die-

naars eerst eens wat meer luisterden voordat zij spraken en lazen voordat zij schreven.

Luk. 13 : 1-5

Als ik zulke 'exegese' lees dan denk ik: bijbel-uitleg wordt kennelijk een bezigheid die de theologen alleen nog voor hun achterban bedrijven, voor de goedgelovige gemeente die nog ophoort bij de bekende klanken van de Schrift en derhalve langs die weg nog het gemakkelijkst te beïnvloeden is. Maar zelf hebben die theologen hun hoofd bij heel andere dingen dan bij de bijbel en het is dáárvoor dat zij hun mensen willen winnen. Daarom geeft dr Jager natuurlijk ook de vindplaats van de passage die hij uitlegt niet op. Stel je voor dat iemand daar zou gaan kijken! Dan zou hij ras stuiten op het onmogelijke van deze verklaring. Want zeer duidelijk, nietwaar, heeft Jezus het in dit stukje over Gods eindafrekening met het joodse bestel van die dagen. Tegen de achtergrond daarvan spreekt Hij om zo te zeggen twee krantenberichten. Het ene over de charge van Pilatus' soldaten op het tempelplein waarbij Galilese doden vielen: een voorbeeld van wat mensen mensen kunnen aandoen, en het andere over het dodelijke ongeluk met de omvallende toren van Siloam: een voorbeeld van wat ons niet (of zeer indirect) door mensen wordt aangedaan. De krant of het nieuwsbericht is door deze twee voorbeelden inderdaad verregaand getypeerd. Het joodse publiek nam van het een zowel als van het ander rillend kennis. Daar was de schreeu-

werige opmaak van het eerste bericht ook duidelijk op uit. Het is alsof je bij vs 1 De Telegraaf opslaat: 'wier bloed Pilatus met hun offers vermengd had!' Stel je voor: grote kop met dito foto en paginabreed: BLOEDSTROOM VAN OFFERS EN SLACHTOFFERS OP HET TEMPELPLEIN. Maar Jezus merkte toch dat de mensen rillend en al neigingen vertoonden tot vrijblijvendheid en distantie — zoals dat gaat bij sensatie. Daar haalt Jezus ze bij vandaan en zegt dat zulke dingen die gebeuren voorboden zijn van het naderende einde dat over allen komen zal, omdat allen gezondigd hebben. De bijl ligt immers aan de wortel van de boom, zoals de direct volgende passage laat zien (vss 6-9). Dit is de zeer duidelijke boodschap van het Schriftgedeelte Luk. 13 : 1-5. Verfoeit iemand die (als doemdenken bijvoorbeeld), laat hij het dan hardop zeggen. Maar geen geknoei met de bijbel alsjeblieft!

Dit leven — deze wereld

Het wordt mij steeds duidelijker dat het christelijk geloof in Nederland en Europa — nee, niet weg is maar wel meer en meer zijn bijbels karakter begint te verliezen. Het wordt een geloof in die God die voor dit leven en deze wereld kiest. Zoals dr D. Sölle het geformuleerd heeft: „Ich glaube an die Zukunft dieser Welt Gottes” — „Ik geloof in de toekomst van deze wereld Gods”. Dit geloofs-artikel komt bij haar in de plaats van wat de kerk altijd met de woorden van Nicea beleden heeft: „Ik geloof het leven

GEEFT DAN DE KEIZER . . .

Er komen steeds meer mensen die weigeren een deel van hun belasting te betalen omdat ze gewetensbezwaren hebben over wat de overheid ermee doet. Meestal gaat het over dat deel van de belasting waarvan men weet dat het aan defensie wordt besteed. Geen belasting voor defensiedoeleinden. De bedoeling is meestal af te komen van de kernwapens. Soms van heel de defensie. Een merkwaardige gang van zaken en een weg die een christen, die aan de Schrift wil vasthouden niet kan gaan. Er zijn heel wat bezwaren in te brengen tegen de wijze waarop de overheid de belasting besteed. Vaak zijn er zaken die door de overheid betaald worden of voor een deel betaald worden, waartegen we als christenen bezwaren moeten maken. Eens in de vier jaar kan dat, bij kamerverkiezingen. Als de overheid voetbalclubs bijstaat, ziekenhuizen de kosten vergoed waar abortus wordt gepleegd, dan weet ik dat een deel van mijn belastinggeld aangewend wordt op een wijze die of niet geoorloofd is of die ik in het geheel niet nodig vind. Als defensie-

pastorale notities

DOOR
H. AMELINK

gewetensbezwaarden worden erkend door de overheid dan kan met recht de vraag gesteld worden of alle andere gewetensbezwaarden ook niet het recht hebben op aftrek van dat deel van hun belasting dat niet goed besteed wordt naar hun inzicht.

Deze situatie je indenkend, besef je dat er totale anarchie zou ontstaan op belastinggebied. Dan heeft ieder een hetzelfde recht.

In Israël in de dagen van de Heiland hier op aarde was het een vraag of er wel belasting betaald mocht worden aan de Romeinse overheid. Ondanks alle cultuur die er was is het duidelijk dat het Romeinse imperium een roofstaat was, gebouwd op onrecht en onderdrukking. Er was wel romeins recht, maar die was er voor heel weinigen. Toch zegt de Heiland dan: geeft dan de keizer wat des keizers is. En Paulus verklaart ons die woorden in Romeinen 13 als

hij ons leert dat we om ons geweten juist wél belasting moeten betalen. Daarin ons onderwerpend niet maar aan mensen, maar aan God. Is het waar dat er veel onrecht en zonde gedaan wordt met ons geld dat we aan de overheid geven? Zeker. Dat is ook de eeuwen door zo geweest. Er is vrijwel geen periode in de geschiedenis aan te wijzen waarin dat onrecht er niet was. Toch moeten we belasting betalen. Daarom moeten wij niet het voorbeeld van de gewetensbezwaarden-defensie volgen. Wij worden niet beoordeeld naar wat de overheid met ons geld doet. Wij worden beoordeeld naar onze onderwerping aan God. De overheid zal worden beoordeeld naar wat zij ermee doet. En dan hebben wij nog het voorrecht van een samenleving waarin het parlement toezicht houdt op de overheid. Dat was er in de dagen van Jezus en Paulus niet. Hoe onrechtvaardig het toestaan van de weigering van defensiebelasting ook is, voor ons is dit geen begaanbare weg. Laten we treden in de voetstappen van onze Heer, ook op dit punt. En als we dat niet doen hebben we binnenkort alleen nog maar indirecte belastingen.

der toekomstige eeuw". Dit leven, deze wereld, — voor de belangen daarvan pleit de moderne theologie hartstochtelijk, naarmate men ziet dat het er mis mee gaat. Zou het helpen? Ik vrees dat men het tegenovergestelde bereikt van wat men bedoelt, vanwege de zenuwachtigheid en de paniek die men ermee zaait. „Want ieder die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen, maar ieder die zijn leven verloren heeft om Mij nentwil, die zal het vinden", zegt Jezus (Matth. 16 : 25). Wij passen dit woord van Hem meestal op de enkele mens toe, en dat is ook niet ontorecht natuurlijk, maar het geldt ook van een cultuur. Als dit leven en deze wereld het enige is dat we hebben, dan komt er op ons omgaan ermee een ondragelijke spanning te staan. Dan móet alles wat er in zit er ook uit komen. Dan kunnen we over geen enkel verdriet en geen enkele tegenslag echt getroost worden, want van elk verlies geldt dan: voor eeuwig verloren. Juist voor ons die door de bijbel de smaak der eeuwigheid te pakken hebben, is de verkorting van het perspectief die door de moderne theologie wordt aangebracht, rampzalig. Dat merken we nu nog niet meteen, omdat de oude bijbelse leer van het eeuwige leven en de toekomstige eeuw nog nawerkt. Maar wanneer deze eenmaal morskoud gezweven zal zijn, zullen we de ogen opslaan in de pijn van het gemis. Met andere woorden: de moderne theologie teert en parasiteert op het oude geloof dat ze bestrijdt. Zonder dat zou ze zelfs geen schijn van evangelie bij zich hebben. Maar het verraderlijke is dat haar échec pas duidelijk blijken zal als de generatie die de belijdenis der eeuwen nog gekend heeft is weggestorven.

Wetmatigheid

Maar moeten we dit tijdelijke leven dan maar verwaarlozen ten behoeve van de eeuwigheid? Hardnekkig misverstand! Mij valt op dat in de tijden dat de gedachte van het eeuwige leven sterker was dan nu, het aardse leven daar een *ongezocht* voordeel van ondervond. Neem bijvoorbeeld de eeuwen waarin de grote kathedralen werden gebouwd. Wat hebben deze monumenten een gewicht van eeuwigheid, terwijl toch voor degenen die ze bouwden het leven sterk in het teken van de voorlopigheid stond! Is dat niet eigenaardig? En daartegenover: wat dragen onze bouwsele dan het merk der kortstondigheid, terwijl nu alle kaarten op leven en overleven worden gezet! Zou zich hierin niet een geheime wetmatigheid kunnen openbaren? Deze: wie het aardse leven op de voorgrond stelt, verliest niet alleen de eeuwigheid maar ook de tijd. Maar wie daarentegen mikt op het leven der toekomstige eeuw, krijgt als 'bijproduct' het hier en nu in de schoot geworpen. Niet steeds als tijd van vrede en welvaart, maar wel als tijd van 'de moeite waard'. Zoek eerst het eeuwige leven en het

aardse leven zal u bovendien geschonken worden.

Jeruzalem

Daarom wil ik tenslotte een gelijkenis opstellen met de tijd dat de Here Jezus op aarde was. De mensen leefden toen wel niet in de schaduw van 'de bom' (het is niet ik maar dr Jager die dit onderwerp op het eind van zijn artikel onvermijdelijk ter sprake brengt), maar toch wel in de schaduw van Rome. En, meer gewelddadig of meer voorzichtig, het hele joodse gemeenbest werd in toenemende mate beheerst door de vragen van leven en overleven. De meer gewelddadige aanpak van de problemen ontmoeten we bij die Galileërs van zopas uit Luk. 13, de bekende Zeloten, terwijl bij de joodse leiding (we horen die aan

het woord in Joh. 11 : 48) de meer voorzichtige opstelling overwoog, — verschillen die we ook onder de tegenwoordige aardsgezinden kunnen opmerken. Jezus haalde de mensen met zijn prediking bij dit 'leven en overleven' vandaan; Hij boodschapte het Koninkrijk dat niet van deze wereld is. En nu de vraag: wie heeft er meer voor het aardse leven bereikt, Jezus of de Joden? Stel daarvoor naast elkaar: de *verwoesting* van Jeruzalem en de *gemeente* van Jeruzalem.

— De verwoesting van Jeruzalem: heel de zucht tot leven-en-overleven heeft in het jodendom gezorgd voor een paniek die precies dat over het volk bracht wat het vreesde: het verschrikkelijke einde van 't jaar 70.

— De gemeente van Jeruzalem: in de schaduw van haar ondergang

heeft de stad in de eerste hoofdstukken van Handelingen de grootste charme van haar lange geschiedenis bereikt. Vrede was binnen haar muren, zij het ook: 'met vervolgingen' (Marc. 10 : 28-31). De kerk hield het einde op.

Ik denk dat dit een boodschap inhoudt voor onze cultuur: „Ieder die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen, maar ieder die zijn leven verloren heeft om Mij nentwil, die zal het vinden". Vinden — ontspannen woord vol verrassing! Vinden, straks — en nu ook al een beetje! Daarom zeg ik: laat de kerk het eeuwige leven en de toekomstige eeuw prediken, óók terwille van dit aardse bestaan!

Met kerken die bij dat evangelie willen blijven, kunnen wij 'samen op weg'.

Opbouw-artikelen Ds H de Jong — op A4

Bij de bestellers van de C- en D-serie zijn nogal wat mensen die het overzicht van de A-reeks gemist hebben, en dan alsnog bestellen. Ik kan ze gerust stellen, die A-serie komt gewoon mee met het andere dat u besteld hebt. Het doet me trouwens wel plezier dat juist de A-serie het zo goed doet! Dan nog iets over de C-serie. Die is met één uitgebreid en die zal door het leven gaan als C.0 (inderdaad: C-nul). Het is een artikel naar aanleiding van het aftreden van Nixon, en het gaat dan ook over de falende christen in de politiek en onze houding daarin (2 pag.). De bestellers van de hele C-serie krijgen het automatisch.

F. Diverse auteurs

B. 1 De functie van de historie (1 pag.)

(Over de Schrift, die Openbaring is en de plaats van het verleden, de historie.)

B. 2 Verantwoording (7 pag.)

(Een uiteenzetting over de geschiedenis van de vrijgemaakte kerken; over de opleving van de dertiger jaren, kerkisme/confessionalisme en over de winst van dat alles: de Schrift, geopend in ons midden.)

B. 3 Kinderdoop (5 pag.)

(Een boeiend artikel over doop (Woord-antwoord), geloofsbelijdenis, kerk en avondmaal.)

B. 4 Kerkverbandelijke voorvragen (14 pag.)

(Dit is een bundel artikelen van de hand van de predikanten G. Janssen, H. Smit, H. de Jong en K. B. Holwerda. De verschillende standpunten t.a.v. het kerkverband worden breed uiteengezet, zodat heel wat materiaal wordt aangedragen.)

B. 5 Over de verontrusting (13 pag.)

(Over de verontrusting binnen de syn. ger. kerken; Schrift en confessie; de betekenis van de dertiger jaren; de bijbel als historisch boek.)

B. 6 Onze naam (6 pag.)

(Onder deze titel zijn een vier-tal artikeltjes opgenomen die handelen over de ned. ger. kerken, de opleiding tot predikant en 'Opbouw'.

B. 7 Schrift-beweging of belijdenis-beweging (9 pag.)

(Nieuw Schriftverstaan en de confessie, het confessionalisme dat lui maakt in de exegese; de confessie als autoriteit en gesprekspartner. HdJ gaat in discussie met ds J. H. Velema en ds H. van Ommen.)

B. 8 De gemeentezang (7 pag.)

(Over de wraakpsalmen. Over de plaats van psalmen en gezangen in de eredienst - psalm en gezang als Schrift en belijdenis; over het mystieke lied en de grensvervaging; samenvloeiing en samengroeiing.)

B. 9 Een gesprek over de charismatische beweging (4 pag.)

(N.a.v. een boekje van ds Vonk over: het Joh.ev. dat de afstand tussen apostelen en gemeente probeert te verkleinen; de rechtstreeksheid in onze verhouding met God; de persoonlijke Gods-ervaring; de vrijheid van de Geest.)

B.10 Over geloofsbelijdenis en avondmaal vieren (11 pag.)

(doop en belijdenis; Woord en antwoord in de doop; belijdenis in twee fases? over kinderavondmaal en vanzelfsprekendheidsgeloof; aspectsgewijs vieren van het avondmaal.)

B.11 In memoriam prof. dr K. H. Miskotte (2 pag.)

(Over de betekenis van Miskotte. Over de Schrift en de band tussen Woord en werkelijkheid.)

B.12 Voorbede (2 pag.)

(N.a.v. het bekende gedicht, over de christelijke opvoeding.)

B.13 De plaats van de vrouw in de gemeente (25 pag.)

(Een discussie tussen D. A. Codling, D. Holwerda, G. Janssen en H. de Jong, Veel materiaal.)

De F-serie zat t.z.t. nog worden uitgebreid. Suggesties daartoe op onderstaand adres. De E-serie wordt automatisch toegestuurd aan degenen die de andere vier serie's al besteld hebben.

De kosten van de artikelen van ds De Jong bedragen f 0,10 per pag. + porto. De B-, C-, D- en E-serie zullen zoveel mogelijk in één keer verzonden worden. Er kan enige tijd overheen gaan, voordat u de zaak in huis hebt.

Freddy Gerkema,
Wanningstraat 163, 8031 ZT Zwolle

B.14 Kinderen aan de tafel van de Heer (10 pag.)

(Een discussie met N. Cornelisse over sakrament', avondmaal en tucht, vervlakking en versocialisering van het avondmaal, etc.)

B.15 Nederlands Gereformeerd (17 pag.)

(Over het gezag van de Heilige Schrift, de omgang met de belijdenisgeschriften en het kerkverband. Ds H. J. v. d. Kwast gaat in discussie over m.n. het gezag van de Schrift en onfeilbaarheid, oneffenheden, rand en kern.)

B.16 Gaat het goed met de kerk (2 pag.)

(Ds Hans Bouma maakt in tien stellingen duidelijk dat het goed gaat met de kerk. HdJ vindt dat het daarom juist niet goed gaat.)

B.17 Zijn wij luxe kerken (4 pag.)

(kleine gemeenten met full-time predikanten, die daardoor tijd hebben voor Schrift-studie. Gevolg: een duidelijke boodschap naar binnen en buiten. De kerk als stad met muren en poorten, belijnd en open.)

B.18 Evangelisatie (9 pag.)

(Een bundel artikelen over dit onderwerp. Ds W. G. Rietkerk over de evangelische beweging en ds N. Cornelisse en ds HdJ over 'evangelisatie'.

B.19 Door de geschiedenis gerechtvaardigd? (2 pag.)

(Over het gelijk van de geschiedenis en de vereniging van 1892.)

E. DIVERSEN (H. de Jong)

E. 1 De prediking van de verzoening (2 pag.)

(Over het onvrijblijvende van de prediking van de verzoening.)

E. 2 Leven en dood (3 pag.)

(Dood en taboe; Jezus als rebel tegen de dood; de theologie van de revolutie en de gehoorzaamheid aan de dood.)

F. DIVERSE AUTEURS

F. 1 Bijbelgebruik in het gezin

- Mevr. M. Vrijmoeth-de Jong. Kosten van deze brochure f 1,- plus porto.

D. W. L. Milo — Dalmally

God is ieder ogenblik nieuw - 3

Wat dunkt u van de Christus — wiens zoon is Hij? vroeg de Heiland aan zijn discipelen. Dat is het laatste thema uit de gesprekken met prof. dr Edward Schillebeeckx, dat we zouden bespreken.

Het valt direct op, hoezeer E.S. de nadruk legt op Jezus' absolute mens-zijn tijdens zijn optreden op aarde. Hebben theologen in het verleden wellicht al te zeer de nadruk gelegd op zijn Goddelijke afkomst (hetgeen ondanks de beste bedoelingen afbreuk deed aan Jezus' strijd, die met menselijke krachten geleverd moest worden), E.S. gaat naar ons gevoel te ver in andere richting.

Er is een moderne wetenschap, die Jezus' woorden en daden losmaakt uit de joods-christelijke context van de eerste eeuwen. We denken bijvoorbeeld aan het boek van Van Ginkel en Picard, „Het evangelie van Jezus”. Men wil de historische Heiland „uitpellen” uit het pakket van overleveringen en verhalen van de eerste generaties ná de oog- en oorgetuigen. Toegegeven dat het aldus geretoucheerde portret scherp en zuiver de persoon en het werk van onze Heiland weergeeft — de weglating van wat verder is overgeleverd vervult ons toch met huiver.

E.S. gaat van deze kritische Evangelie-lezing uit. Hij ziet dan ook maar twee „echte wonderen” in het Evangelie; de andere, meent hij, zijn door de eerste generaties ingelaste illustraties van Jezus' optreden, maar komen niet boven het niveau van de Joodse wonderdoeners van die dagen uit (33-40, 51).

De bestudering van de moderne exegeten maakte hem duidelijk, dat deze het evangelie in zijn anders-zijn „In bescherming hadden genomen, 35. Daardoor ontstond een breuk tussen de oorspronkelijke eenheid van tekst en lezer, van bijbel en kerkelijke geloofsgemeenschap”. „Het heden van de exegeet dreigde normatief ten aanzien van de tekst te worden”. Net zo, meent E.S., hebben de liberaal-critische exegeten van de vorige eeuw hun eigen liberale 19e eeuwse idealen in Jezus geprojecteerd. Daarom probeerde E.S. — via een historisch-critische methode als hierboven omschreven — tot een herstel van de oorspronkelijke verbinding tussen Bijbel en geloofsgemeenschap te komen. Hij hoopt in zijn benadering van de historische Jezus „de weg vrij te maken voor een nieuw samenspel tussen tekst en lezer, zodat de lezer wordt gestimuleerd tot persoonlijke en maatschappelijke emancipatie en bevrijding” (36).

—o—

Het zal duidelijk zijn geworden, dat wat E.S. doet wetenschappelijk-theologisch wellicht geoorloofd is, maar dat hij langs afgronden gaat. Hij weigert de aangeboden rekening dan ook niet; de tekst uit Hand. 4 : 10 „in niemand anders ligt de redding” — waarmee hij zijn boek „Jezus, het verhaal van een Levende” begint — levert hem enig wetenschappelijk bezwaar „omdat het exclusivistisch is geformuleerd”. Maar tegelijk, voegt hij er aan toe, „stel ik mijn kritische houding onder het gezag van de joods-christelijke traditie” (wetend dat ook een eeuwenlange traditie er naast kan zijn), 38. En, in het midden latend, de historiciteit van Elia's hemelvaart zowel als Jezus' verrijzenis (40) — belijdt hij: „in Hem werd duidelijk, dat Godzelf heil, universeel heil is voor alle mensen. Dat werd in Hem duidelijk” (41-46). Toch blijft het alles bij een opstandings-verhaal (47). En vergelijk dat met 1 Cor. 15!

Wiens Zoon is deze Jezus nu, volgens E.S.? De theoloog wijst op het Onze Vader. Jezus zegt Abba tegen God. Men heeft wel gemeend dat dit woord op zijn unieke Zoonship zou slaan (50). Maar tegelijk leerde Hij ook ons „abba” te zeggen, hetgeen ons evenzeer kinderen Gods maakt. Hij sprak van „mijn Vader en jullie Vader” en in tegenstelling tot die theologen, die hierin een scherp onderscheid tussen het ene en het andere Vaderschap maken, zegt E.S.: binnen het Johannes-evangelie is het duidelijk: „mijn Vader is nu ook jullie Vader geworden” (58). „Door de prediking van Jezus, die de discipelen hebben gehoord en waarop ze zich bekeerd hebben”, 58. Hierdoor zijn ook zij „uit God geboren”, 59.

Toch blijft E.S. om de vraag heen cirkelen. „Het N.T. maakt duidelijk, dat de zending van Jezus gefundeerd is in een intieme relatie met God” ... „zoals ook de zending van Mozes, die met God omgaat als een vriend”, 59. De ene hand neemt terug wat de andere schijnt te geven.

Hoewel in latere N.T. gegevens de hoogheidstitels groeien en er een paar teksten zijn, waar „enigszins gezegd wordt: Hij is God” — wijst E.S. op

Paulus, die Jezus als ondergeschikt aan de Vader tekent en op Johannes, die Jezus' woord noteert: „de Vader is groter dan ik”. Jezus blijft daarom voor E.S. besef „Een mens die, dat wel, in een unieke relatie tot God staat; welke — dat zou ik willen beklemtonen — van een mystrieuze aard is, die wij theoretisch niet kunnen definiëren”, 59. Aan de ene zijde: Jezus als unieke Zoon Gods te zien is volgens E.S. een 4-5de eeuwse denkwijze van Chalcedon; aan de andere zijde: „richt het dogma, de belijdenis, ons geloof, waarin het dogma een belijdenisformule is binnen een heel bepaalde midden-platoons filosofische vraagstelling”, 60.

—o—

Dat Jezus, als Zoon van God, „een in wezen met de Vader is”, zoals de geloofsbelijdenis van Nicea (325) ons doet nazeggen, acht E.S. „een poging om de dimensie van intimiteit tussen Jezus en de Vader onder woorden te brengen”. In de geloofspraktijk aanvaardt E.S. deze belijdenis. In zijn theologische arbeid onderscheidt hij — en wel naar de Schrift — dat dezelfde Jezus, die „in wil en doen een is met God” — ook gebeden heeft: „niet mijn wil geschiede maar Uw wil”.

En toch zou E.S. het kerkelijk credo niet willen vernieuwen, niet willen wijzigen, 61. „Oude formules hoeven niet bestreden te worden: ze spreken de christelijke boodschap uit op een wijze, die voor een bepaalde tijd kenmerkend en bepalend is geweest; en daarin zijn ze voor ons nu nog een *baken*”, 62. — „Je kunt de mens Jezus in zijn eigenheid niet verstaan, tenzij als het definitieve centrum van de openbaring van het wezen van God Zelf. Gods wezen is mensenliefde; Jezus' leven is evenzeer mensenliefde, in identificatie met zijn Vader. Je moet naar de mens Jezus zien, om te weten wie God is”, 63.

„Geloven in God betekent voor mij geloven in de universele heilswil van God. Geloven in God is de grondslag van mijn hoop op een menselijker wereld. Als je dat stelt, betekent dat dat het heil van Godswege in de geschiedenis door

H. J. Jager — Kampen

Een ABC van het Nieuwe Testament

Kennen en kennis

Om te verstaan wat de betekenis van deze woorden in het N.T. is, lijkt het me wel nodig kort na te gaan, wat ze in het O.T. betekenen. Evenals met veel woorden van het N.T. het geval is, hebben bovengenoemde woorden de „kleur en geur” van het O.T. om zo te zeggen.

Wat nu „kennen” in het O.T. betreft, dat is heel iets anders dan verstandelijk weten. Het is een leren kennen door er mee om te gaan. Om iemand te kennen moet men hem of haar hebben ontmoet. Het is niet maar weten-van-horen-zeggen of een weten in theorie. Het heeft met de praktijk van het leven te maken. Het verstand is er niet alleen bij betrokken, maar heel de persoon naar verstand, wil en gevoel. Het betekent ook vaak een leven-met en een meeleven-met. God kent zijn volk, dat wil zeggen: Hij ziet in liefde op hen neer, zorgt voor hen. Als er in Psalm 1 staat, dat God „de weg der rechtvaardigen kent”, dan wil dat zeggen, dat Hij met hen meegaat in al hun doen en laten en dat Hij hen echt doet leven. Terwijl de weg der goddelozen onder Zijn toorn vergaat. Hun weg loopt dood, hun leven gaat te gronde.

Als er staat in Spreuken 3: „Ken Hem in al uw wegen en Hij zal uw paden recht maken”, dan wil dat zeggen: Rekent met God bij al uw doen en laten en bij al wat u overkomt. Dan zal Hij u er door helpen. Het zal niet altijd langs effen paden gaan, maar het einde van al uw wegen zal goed zijn. Gij komt er door.

Wij kennen die betekenis ook wel in ons spraakgebruik. In een goed huwelijk zal de man z'n vrouw in alles kennen. Hij zal met haar overleggen en met haar rekenen. En zo ook omgekeerd zal een goede vrouw haar man in alles kennen. Ja, dat geldt ook in het omgaan van de rechtvaardigen met hun vee. Toen indertijd een boer z'n vee in de winterse kou en sneeuw liet omkomen, om zo te zeggen, vond hij op zekere morgen een opschrift op het hek: „De rechtvaardige kent het leven van z'n beest, maar de barmhartigheden der goddelozen zijn wreed”. Ook in die uitdrukking betekent kennen zoveel als zorgen-voor, omzien-naar, meeleven-met.

Die „kleur” heeft het woord ook in het N.T. Als er in Matth. 7 : 23 staat:

mensen gemaakt wordt. De geschiedenis is heil of onheil, geen neutraal gegeven. Een bevrijdingsbeweging als in Nicaragua is geen neutraal gegeven, dat is heil of onheil", 126. „Als het alleen maar een machtswisseling zou blijken te zijn, moeten wij uit naam van het evangelie daartegen protesteren", 127.

Voor in het boek is een getekend portret van dr E. Schillebeeckx afgedrukt: een markante, niet-onvriendelijke, zeer menselijke mannenkop. Het portret is hem door vrienden aangeboden. Wederkerig bood E.S. op verzoek van zijn onderzoekers een „psalmgebed" aan het eind van dit boek aan. Er staat boven „Wees niet bang". Wie dat aandachtig en eerbiedig leest — beter: meebidt — zal in E.S. een diepgelovig en van Gods genade afhankelijk menskind herkennen.

Kortom, prof. Schillebeeckx is een interessant mens, een ketter in alle betekenissen, een wetenschapsman, een knap theoloog die konsekwenties aandurft waar elkaar-nasprekende theologen niet aan zouden denken, iemand die soms op gespannen voet met het bijbelwoord staat, maar tegelijk iemand die zijn mede-christenen aan het lezen, denken en geloven zet: teneinde hem zijn geloof in daden van gerechtigheid te doen beleven.

Dat laatste lijkt ons het beste. Een kerk, die ons tot zuiver maar onvruchtbaar geloof brengt, doet haar plicht niet. De Heiland gebod zijn discipelen: „maakt al de volgen tot mijn discipelen, doopt hen, en leert hen *onderhouden wat Ik u geboden heb*". In het doen van Gods geboden ligt groot loon. Wij moeten, als we geloven, dat geloof tonen in daden van dankbaarheid. Zo veranderen wij onszelf, zo veranderen wij de wereld. Zo worden wij Gods mede-arbeiders. En daar spoort E.S. toe aan. Zo ziet hij — zo zien wij — Gods koninkrijk komen.

Vermoedelijk zal niemand het ons kwalijk nemen, wanneer wij de vraag naar het Zoonschap van Christus tenslotte nog uit de Schrift beantwoorden. Simon Petrus antwoordde: „Gij zijt de Christus, *de Zoon van de levende God*!" Jezus zei: „Zalig, Simon, want vlees en bloed hebben u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is:"

„Ik heb u nooit gekend", dan wil dat zeggen: Ik heb nooit iets van u gemerkt. Gij, werkers van ongerechtigheid, hebt mij niet gekend en Ik u niet. We hadden niets met elkaar van doen. Datzelfde vinden we ook in Matth. 25, als de Here tot de dwaze meisjes zegt: „Ik ken u niet". Zij hebben immers niet gerekend met de onverwachte komst van de bruidegom, ze hebben daarmee geen ernst gemaakt.

Als we lezen in Joh. 1 : 10, dat de wereld het vleesgeworden Woord, de Christus, niet heeft gekend, dan wil dat zeggen, dat de mensen over het algemeen van Hem niet wilden weten.

Als de Heiland in Joh. 10 zich de goede Herder noemt, dan zegt Hij in vs. 14: „Ik ken de mijnen en de mijnen kennen mij"; dan is de zin daarvan: Ik zorg liefdevol voor hen, want Ik stel mijn leven voor hen. En zij kennen mijn stem en zij volgen mij. Zij weten niet alleen met hun verstand wie Ik ben. Maar zij volgen mij in de praktijk van het leven. Ik ga met hen om en zij met mij.

Onze kennis van God en van de Here Jezus is geloofskennis. Niemand heeft ooit God gezien. En wij zien de Heiland ook niet. We kennen niet door aanschouwen, maar door geloof. Hij spreekt tot ons door het Evangelie en wij spreken tot Hem in onze gebeden. Er zijn geleerden geweest, die veel wisten van God, naar ze beweerden. Een in de kerkgeschiedenis bekende prof., die om zo te zeggen wist hoe God in elkaar zat, leefde, naar een tijdgenoot van hem vertelt, een „beestachtig leven". Als dat waar is, dan heeft hij de HERE niet gekend. Want wie de HERE kent staat af van ongerechtigheid. Zo lezen we in II Tim. 2 vs. 19: „De Here kent de zijnen (leeft met hen mee, zorgt voor hen) en: Ieder die de naam des Heren noemt, breke met de ongerechtigheid".

Nu is er ook sprake in de Schrift van een kennis, die opgeblazen maakt. In Col. 1 heeft Paulus gesproken over de echte kennis der gelovigen: „Wij houden niet op voor u te bidden, dat gij met de rechte kennis van zijn wil vervuld moogt worden, in alle wijsheid en geestelijk inzicht, om de Here waardig te wandelen, Hem in alles te behagen, in alle goed werk vrucht te dragen en op te wassen in de rechte kennis van God". Maar in hfdst. 2 waarschuwt hij voor een gevaarlijke wijsheid, die is naar overlevering der mensen en die zich bezig houdt met „wereldgeesten". Ik zou liever vertalen met: menselijke voorschriften. Wat dat precies is geweest, daarover zijn de verklaarders het niet eens. Waarschijnlijk had het te maken met vasten, eten en drinken en bepaalde dagen, die men moest vieren. Paulus spreekt van „gewilde nederigheid en engelenverering en van inwijding in mysteriën".

In m'n pastorale praktijk ben ik wel in aanraking gekomen met een kennis, die opgeblazen maakt. Een zogenaamde kennis van God en de Here Jezus, door direkte belevens, buiten het geloof en het Evangelie om. Eens had ik een gesprek met een „ingewijde", zal ik maar zeggen. Hij waarschuwde

z'n familie, dat zij lang niet gekend hadden wat gekend moest worden. Men vroeg mij eens naar hem te luisteren. Ruim een uur, misschien wel twee hoorde ik hem aan. Hij legde voor de familie en mij „de weg" uit. Wat hij allemaal had ondervonden: Hemelse optrekkingen en helse aanvechtingen. Om met Paulus te spreken was hij in de derde hemel geweest. Maar ook had hij visioenen gehad van het dodenrijk. Hij had een stem gehoord, die zei: „In mijn handpalmen heb ik u gegraveerd" en dergelijke. En nu wist hij dat hij uitverkoren was en hoefde hij nooit meer iets te vrezen. Onfeilbaar kwam hij in de hemel.

Tegen etenstijd moest ik gaan. Ik zei, dat ik er niets van begreep en dat ik zulke ervaringen niet had. Maar dat ik twee dingen had gemist: Hij had niet gesproken van het Evangelie der genade en hij had het geloof niet genoemd. Terwijl ik meende dat dit de weg was: Geloof het Evangelie van de Heer Jezus en gij zult behouden worden.

Zijn antwoord was: Dat hoort er ook wel bij, maar er was veel méér nodig en dat meerdere had hij nu uitgelegd. Ik sprak hem niet weer. Maar hoorde later, dat hij donker was heengegaan. Was het alles wel echt geweest?

Een ander geval herinner ik mij. Iemand had zekerheid gekregen van z'n heil op een bepaalde dag, de plaats wist hij nog precies, want toen had hij een inspraak gehoord van „Jij bent een kind Gods" of iets dergelijks. Nu was hij binnen. Bidden deed hij niet meer, naar de kerk gaan had geen zin en zijn bijbel was een boekje van de een of andere oud-vader, waarin zijn weg was beschreven. Intussen stond hij bekend als een gierigaard eerste klas. Hoe het met hem is afgelopen weet ik niet meer. Maar het christendom van sommige streken is puur heidendom. Het heeft veel van heidense mysteriën. We kennen God niet anders dan in het aangezicht van Jezus Christus. Wie Hem gezien heeft, wie Hem gekend heeft, heeft de Vader gezien. Rechte kennis van God is geloofskennis.

En als we de HERE kennen dan kennen we ook de zonde. Zonde-kennis is ook geloofskennis. „Tegen U heb ik gezondigd" erkent David. Het erge van de zonde is dat ze tegen Gods wil ingaat en tegen wat Christus ons beveelt. Hoe zullen we dan onze zonde en ellende recht kennen als we de HERE niet kennen?

In sommige kringen meent men, dat zonde-kennis vooraf gaat en vooraf moet gaan aan het geloof. Meermalen verzekerde mij een broeder of zuster, dat hij of zij nog niet tot echt geloof was gekomen, maar dat hij of zij wel wist een slecht mens te zijn. Heel duidelijk staat mij nog voor de geest het volgende. Een broeder, wiens naam ik nog ken, kwam mij eens vermanen, dat ik in de prediking er „meer op moest timmeren". Want wij mensen waren toch zo grondeloos en diep verdorven. Hij was ook een slecht mens. Op m'n vraag waarin z'n slechtheid dan wel bestond, antwoordde hij: „k ben zo slecht, dat ik dát niet eens weet". Waarschijnlijk een akelig grapje om aan een antwoord te ontkomen. Toen ik daarop zei, dat hij nogal vast zat aan z'n geld, werd hij goed kwaad. En wilde weten wie mij dat had verteld!

Hele generaties van kerkgangers horen blijkbaar graag, dat de preekheer hun voorhoudt hoe slecht en verdoemelijk ze wel zijn. Een zeer-zware-oudgereformeerde voorganger kon, naar men zei, machtig preken. Hij kon zo het oordeel aanzeggen, dat de „pannen ratelden op het dak". Het was alsof het donderde en bliksemde in de kerk. Toen ik eens een lid van de geref. kerk vroeg waarom hij graag naar die do. luisterde, was het antwoord: „Je kunt er zo lekker griezelen!" Ik denk dat veel bioscoop-bezoekers het ook zo lekker vinden om naar een griezelige oorlogsfilm te kijken. Ze slapen er rustig om en ze trekken zich van deze dingen niets aan. Trouwens dat wordt door die „slechte" schare ook rustig aangehoord. Men is toch verkoren óf verloren. Dat staat volgens een noodlotsleer in een zogenaamd christelijk gewaad al van eeuwigheid vast. Daaraan is nu eenmaal niets te veranderen. Wat kan men anders doen dan maar afwachten? Ze worden er niet koud of heet van. Behalve sommige ernstige hoorders, die zich zulk een prediking wel aantrekken. Ze komen nogal eens in Ermelo terecht.

Een algemene belijdenis, dat men toch zo slecht is en zondigt „met gedachten, woorden en daden", is denk ik de HERE niet aangenaam en brengt de belijder niet verder. 't Is trouwens de vraag of men het echt meent. Laten we ons er aan wennen met naa men toenaam te belijden wat we misdeden. Zoals Achan bij Jericho.

Boekbesprekingen

Ter introductie van „Stonden Zijn voeten op Engelse bodem?" van D. W. L. Milo.

Met genoegen voldoe ik aan het verzoek van de schrijver zijn brochure

uitgegeven bij drukkerij „Steenbergen" onder de titel „Stonden Zijn voeten op Engelse bodem?" aan te kondigen.

De lezer van „Opbouw" zal weten, dat het hier gaat om een serie artikelen, enkele maanden geleden in ons blad gepubliceerd. De schrijver heeft ze nu a titre personnel in brochure-

voorstellen. Zo namelijk, dat ge uw huisdeur opendoet, ze binnenlaat, en alsnu dat werk Gods alleen beziet voorzover het in u werkte en gij dit merkt, en nu die waarheid Gods alleen bespreekt voorzover gij ze in u opnaamt, ze kent en ze belijdt. In dat geval nu wordt dat werk en die waarheid Gods niet genomen als een voorwerp dat buiten u ligt, maar in u als onderwerp ingebracht, en daarom heet zulk een beschouwing dan *onderwerpelijk*."

Even verder: „Noch de voorwerpelijke, noch de onderwerpelijke lijn mag bij de Dienst des Woords de richting bepalen (...) De waarheid wordt door God zelf in Zijn Woord naar de mensen toegebracht en voorgehouden. God grijpt de mensen met die waarheid aan. Ze worden er in betrokken, er door verantwoordelijk gesteld." (blz. 137 e.v.).

M. de Jonge, Voorburg

Redaktieleiden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

M. J. F. v. d. Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Telefoon 03404 - 61525.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 42,— per jaar of f 22,— per halfjaar.
Buitenland f 50,— p. jaar of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122,
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Kerknieuws

Slidrecht

De kerkeraad heeft voor de tweede maal een beroep uitgebracht op Ds J. Bouma te Loosdrecht.

Heerenveen

Na een proefperiode van ongeveer een jaar heeft de kerkeraad van Heerenveen besloten niet voort te gaan met het beleggen van eredienssten in Leeuwarden.

Tevens heeft de kerkeraad besloten om te zoeken naar een samenwerkingsvorm met de Chr. Geref. Kerk van Leeuwarden met het oog op de in Leeuwarden woonachtige leden van de Ned. Geref. Kerk van Heerenveen.

Radio-kerkdienst

Op zondag 1 mei zal D.V. de kerkdienst van de Ned. Geref. Kerk van Langerak worden uitgezonden via de radio Ned. II.
Aanvang: nam. 5 uur.
Voorganger: Ds W. H. Louwerse.
Cassettes verkrijgbaar bij „De Brug”, Breeuwerstraat 25, 8251 HB Dronten, tel. 03210-3673.

Kaderdag Jeugdverenigingen

Voor alle leiders en leidsters van jeugdverenigingen van 10-16 jaar. Kaderdag in Apeldoorn op zaterdag 4 juni 1983.

Voor de derde maal hopen we een landelijke kaderdag te beleggen. Vorig jaar zijn de kaderdagen gecombineerd met die van de Chr. Geref. Jeugdorganisatie. Dat was dit jaar om organisatorische redenen niet mogelijk. Wel hebben we beslag weten te leggen op hetzelfde programma, verzorgd door dezelfde mensen. Het onderwerp zal zijn „Het Project”; de plaats van samenkomst is de Theologische Hogeschool.

Om enigszins een indruk te krijgen van het onderwerp, volgt hier een citaat uit de brief die aan de Chr. Geref. jeugdleiders is verzonden:

— We gaan met elkaar bekijken hoe je op de club met een onderwerp of thema aan de gang kunt; op verschillende manieren en soms over verscheidene avonden. Maar in ieder geval zó, dat de clubleden zelf helemaal ingeschakeld en betrokken zullen zijn bij het programma.

De kursusdag zal weer een echte doe-dag worden. Dus niet alleen theoretische informatie, maar veel praktische oefening. —

Aan de hand van het jaarboekje zullen we de jeugdverenigingen en anders de kerkeraden een brief met antwoordformulier sturen, om enigszins een indicatie te hebben van het aantal mensen wat van plan is te komen.

Mocht u geen bericht gehad hebben en toch graag komen, beschouwt u

dit dan als een uitnodiging, en geeft u zich dan bij onderstaande personen op.

De kosten bedragen plm. f 7,50-f 10,— per persoon.

Nadere gegevens volgen nog.

J. I. Scheltens-Lakerveld,
Schoutenveld 744,
7327 BX Apeldoorn
tel. 055-338917;
G. J. Schalen,
Kervelstraat 26,
7322 PW Apeldoorn
tel. 055-664291.

Jeugddag GLJC

De jaarlijkse jeugddag wordt dit jaar gehouden op D.V. 12 mei, Hemelvaartsdag. Het thema is 'Fijn, bedankt!'. Hoe kun je in een tijd van doemdenken dankbaar zijn? is de vraag die op deze dag centraal staat. Het thema zal door ds L. W. G. Blokhuis uit Schiedam en ds J. C. Schaeffer uit Emmeloord worden ingeleid.

Een muzikaal optreden zal worden verzorgd door het jeugdkoor Surrender uit Zwiindrecht.

De bijeenkomst vindt plaats in de Westerkerk, Van der Duyn v. Maasdamlaan 6 in Spakenburg, en vangt aan om 10.45 uur. De kerk is bereikbaar met een speciale bus vanaf station Amersfoort, welke vertrekt om 9.30 uur tegen een gereduceerd tarief van f 2,00. Mocht je deze bus onverhoopt missen, dan kun je dezelfde rit maken om 10.20 uur. Dan kost 't je echter f 3,50. De toegangsprijs bedraagt f 5,00.

Neem een bijbel en brood mee. Op

deze dag zal een kollekte gehouden worden voor het zendingswerk op Oost-Soemba.

Naast toespraken, discussie en muziek is er natuurlijk alle gelegenheid om oude vrienden te ontmoeten of nieuwe vrienden te maken.

Tot ziens op 12 mei!

Geref. Land. Jeugdcomité,
secr. Roel Venderbos,
Jan van Gentstraat 17
1755 PB Petten
tel. 02268-1887

Hoe meer zielen hoe meer wielen...

Op de a.s. Jeugddag zal gekollekteerd worden voor het zendingswerk op Oost-Soemba. De opbrengst daarvan zal bestemd worden voor een vrachtwagen, welke om allerlei redenen dringend nodig is. Voor elke f 300,— kan een wiel gekocht worden. Dus hoe meer zielen in Spakenburg, hoe meer wielen onder de vrachtwagen. Tenminste, als je je portemonnee meeneemt...

ADRESSEN

Bunschoten-Spakenburg — Het adres van Ds A. den Boer luidt: Antoon v. d. Horstlaan 52, 3752 VP Bunschoten-Spakenburg. Tel. 03499-6729.

Aalten-Winterswijk — Wijziging adressen Ned. Geref. Kerk: Praeses kerkeraad: W. Boer, Plashegge 130, 7103 BK Winterswijk, tel. 05430-17687. Preekvoorziening: scriba L. den Broeder, Revijsstraat 4, 7121 VX Aalten, tel. 05437-4976.

Diaconie: J. Elzinga, Pasbrink 44, 7103 BE Winterswijk, tel. 05430-17353.

OPBOUWVERGADERING

De gereformeerde persvereniging „Opbouw” hoopt haar jaarvergadering te houden op **ZATERDAG 7 MEI**.

In de morgenvergadering, die te 10.30 uur begint, zal Ds L. W. G. Blokhuis van Schiedam spreken over het onderwerp:

DE ANTIFOON.

De stem van de christelijke minderheid over Israël.

Deze vergadering, die voor ieder toegankelijk is, wordt gehouden in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65 te Utrecht.

De huishoudelijke vergadering voor de leden van de persvereniging wordt 's middags gehouden en zal uiterlijk te 16.00 uur beëindigd worden.

Er is gelegenheid tot het nuttigen van een broodmaaltijd. Degenen die hiervan gebruik wensen te maken worden verzocht onderstaand strookje in te vullen en vóór 3 mei a.s. toe te zenden aan het secretariaat van de persvereniging: Anne Franklaan 14, 3417 GE Montfoort.

Het Bestuur

Ondergetekende te
..... wenst deel te nemen aan de broodmaaltijd op 7 mei 1983.

(handtekening)

„O Here, onze Here,
hoe heerlijk is uw naam
op de ganse aarde.”

(Psalm 8)

De Here schonk ons opnieuw een zoon.
Wij noemen hem

JELTJO

K. Muller
A. A. Muller-Boltendal

Jeltjo is een broertje van

Jan,
Remko,
Okkelien
Dineke
en Jetske

27 april 1983
8446 SH Heerenveen
Dovenetel 45

Wie kan mij helpen aan werk als

GEZINSVERZORGSTER

in een moederloos gezin.
Ik ben 24 jaar.
Het liefst in het westen des lands.

Wyneke de Ruiters,
Vinkenstraat 6 - 2333 VS Leiden.

De Chr. Gereformeerde kerken
van Schouwen en Duiveland
zoeken **JONGELUI (m/v)**
van 18 jaar en ouder, die twee
weken van hun zomervakantie
willen besteden aan

evangelisatie

op de camping „Julianahoeve”
te Renesse.

In de periode van 9 juli tot 20 aug.
zullen drie teams van plm. 10
mensen twee weken werkzaam
zijn.

Heb je belangstelling voor of wil je in-
lichtingen over dit werk, schrijf dan naar
of bel naar onderstaand adres:

T. Bouterse,
4328 EX Burgh-Haamstede
tel. 01115-2256.

GOED(kop)E VAKANTIES IN EIGEN SFEER ?

BURO REFO voor RUIL, HUUR
EN VERHUUR.

Vraag de GRATIS verhuurgids
eens aan.

VERHUURDER, RUILERS
OPGELET!

Uw advertentie komt (desnoods)
maanden via onze gidsen onder
ogen van zeer veel geïnteresseerde
geloofsgenoten.

Ook OPPAS. Tel. 01749-12815
(vd Kooij)

Zoekt U in 't voor- en naseizoen voor
uw groep ruimte?

Wist U dat

Evangelische camping „T BELOOFDE LAND”

voor grote en kleine groepen
accommodatie heeft?

BOSWEG 17 - 3781 NG VOORTHUIZEN
TEL. 03429 - 2942

Te huur

STA-CARAVAN

6 pers.

Camping De Belten, „De Olde-
meijer” gem. Hardenberg/Reeze.
Vrij eerste 2 weken van juni en
na de eerste week van augustus.

Tel. 05205-16317.

In de serie
HULP BIJ BIJBELSTUDIE (6)
is verschenen

— MALEACHI —

— dialoog tussen God en mens.
— P. C. van Wijk, D. van der Molen
72 pag. f 7,50

Hoe kan een studievereniging zo goed
mogelijk functioneren?

De brochure geeft een handleiding voor
bijbelstudie. De methode is toegepast
bij behandeling van de dialogen in Ma-
leachi en getoetst op bijbelstudieweek-
ends.

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Marterlaan 2,
2116 EX Hilversum
postgiro: 3910300

De brochure kan gebruikt worden voor
gemeenschappelijke en individuele studie.

Een uitgave van het
Gereformeerd Landelijk Jeugdcomité - Gereformeerd Lande-
lijk Jeugd Comité in samenwerking met
Buljten & Schipperheijn te Amsterdam.

PLAATS

UW

FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !

Eenheid der Gemeente

Gehoor gevende aan het gebed van onze Here Jezus Christus
is een nieuwe beweging ontstaan.

Noch verscheurdheid, nog onzuivere eenheid is naar de wil van
onze Heiland, Christus bad voor Zijn discipelen en „allen die
door hun woord” in Hem geloven. (Joh. 17)

Daarom heeft de vernieuwde vereniging „Schrift en Getuige-
nis” nieuwe bestuursorganen, waarin zitting hebben:

Uit de Ned. Herv. Kerk (Geref. Bond):

Ds. G. H. Abma, predikant te Ederveen, redactie Geref. Weekblad
(uitg. Bout)
Dr. J. Hoek, predikant te Veenendaal, medewerker Waarheidsvriend

Uit de Chr. Geref. Kerk:

Dr. T. Bienen, predikant te Gorkum, Wetenschappelijk Medewerker
Theol. Hogeschool Apeldoorn

Prof. Dr. W. van 't Spijker, hoofdredacteur „de Wakker”, Hoogleraar
Theol. Hogeschool Apeldoorn

Uit de Geref. Kerk (Vrijgemaakt):

Dr. M. J. Arntzen, emeritus predikant, Amersfoort
Ds. J. B. van Mechelen, emeritus predikant Lelystad, Hoofddocent Pas-
torale leergangen te Zwolle

Uit de Ned. Geref. Kerk:

Ds. J. D. Houtman, predikant te Wezep

Uit de Geref. Gemeente:

E. Kuyt, Werkendam

en leden van de vroegere bestuursorganen.

In gebedsbijeenkomsten en leatuur zal worden opgewekt tot
het leven naar de bede van Christus, tot herstel van Zijn
lichaam, tot geloof aan Zijn Woord, tot terugkeer naar de be-
lijdenis van 1618, tot dankbaar leven naar Zijn wet, tot getuigen
van de Blijde Boodschap van verlossing door het kruis.

Bon

voor gratis toezending

Uw streven met belangstellend volgende, verzoek ik u

- ☐ Uw speciale nummer van „Waarheid en Eenheid” te zenden
- ☐ Een gratis kwartaal abonnement
- ☐ Een abonnement à f 26,50 per half jaar te noteren
(aan te strepen wat verlangd wordt)

Naam

Adres

Plaats
(s.v.p. in drukletters)

Zonder port te zenden aan:

J. P. Wijsman, Kortonjool 22, 5644 KA Eindhoven
Tel. 040-113622

Voor al uw
handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

beweging '83

REFORMATORISCH WIJSGERIG INFORMATIEF

Het aprilnummer van

beweging

is opnieuw een **THEMANUMMER**:

CREATONISME en EVOLUTIONISME

- prof. dr. ir. E. Schuurman — Het wetenschappelijk creationisme
in discussie
- dr. S. P. Geertsema — Creationisme en evolutionisme
- dr. W. J. Ouweneel — Creationisme: Kan het? Mag het?

Antwoordstrook Opsturen in open, ongefrankeerde enveloppe aan
CRW, Antwoordnummer 33, 3600 VB Maarssen

Ja,

- ☐ Ik neem een kennismakingsabonnement op **Beweging 1983** (f 10,- p.j.)
- ☐ Noteer mij als abonnee op **Beweging 1983** (f 20,- p.j.)

Naam:

Adres:

Postcode: plaats:

(Oph.-2)

**BEWEGING
geeft
HOUVAST !**